

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dialogus rationis et conscientiae de frequenti usu Communione

Matthaeus <de Cracovia>

[Mainz], 1469

[urn:nbn:de:bsz:31-290007](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290007)

Dg 198 a

MF
Cath.

Nr. - Alt.

adh. by Mainz. Joh. Gutenberg, c. 1459.

98.) Tübingen. Joh. Otmar, 1498.

124.) Basel. Mich. Furter, c. 1490.

10) c. 1490

Imfeld.

1. Bonaventura, De vita Christi. H. 3550. ✓ AN 669
2. De vita et origine Pilati. H. 3508. X AN 670
3. Institutio vitae sacerdot. auctore Trithemio. H. 1562 B. X AN 671
4. Evangel. Nicodemi. H. 11750. X AN 672
5. Meditatio de Passione Domini. [1507]
6. Iohannis de lapide de celebratione Missae. 49900 X AN 673
7. Tractatus de S. Communione. (Mann, Jahrbuch 1457) H. 5800
AN 674 X
8. Tractatus de fraternitatibus. H. 7354. X AN 675
9. M. Conradi de Summenhardtt. tractatus de decem defectibus
virov. monastic. (Tib. 1498) H. 15180. X
10. De nefanda in sacerdotibus tortura testiculorum. c. 1490. H. 16193. X
AN 677
11. Unser lieben Frauen in der fidele Cronick. 2165
AN 679 X
12. St. Meinrad Leben. 2165
AN 679 X
13. Fr. Baptist Mantuani Carmel. de Patientia. [1507]
14. Seneca de III virtut. cardinal. H. 14617. X
AN 680

Franciscus sancti thes. 6
propos. deo v. exp. dicitur
Deat p. h. missas et
lamps f. 10
g. 10

Quorū tam clericorū q̄ laicorū quere
la ē non modica. occupacio grauis
et questio dubiosa. quomodo quis
se habere debeat in celebrando uel
cōmunicando. Quando uidelicet ac
cedere. Quomodo accedentes moti
uel dispositi esse. Aut quibus motiuis ul̄ indispo
sicionibus abstinere debeant. Et an melius sit con
tinue sumere corpus xp̄i. frequenter. aut raro. De
tam utili et multis quodāmodo necessaria maria
sepe interrogans. pluries interrogatus. audiui ua
ria et uidi. Nec tñ adhuc sic quietus sum quin se
pe disceptem et litigem in me ip̄o. Jam uolo acce
dere. Jam nolo. hinc attrahor. illinc retrahor. nūc
spe diuine misericordie animor ut faciam. nunc ti
more misere consciencie aut districti iudicij terre
or ut dimittam. Et ita nescio quid deo maḡ pla
ceat. quid m̄ magis expediat. Vereor me sepius
accedere dū abstinendū est. et dū accedendū est o
mittere. p̄mmo qñq̄ tamdiu disputando mecum
dubito q̄ ex ip̄a disputacone tempus transit uel
alias impedimentū occurrit et negligo. Licet autē
hijs dubijs et tot ambiguitatibus consciencie
satisfacere nō ualeam. et hec lis nō nūq̄ ualde bo
na sit. q̄ ex ea consurgit discussio consciencie ut
p̄bet homo seipm. q̄ tamen consciencia qñq̄ er
ronea uel nimis scrupulosa est. et ad vnā p̄tem
tali motiuo mouetur quo uel ad oppositam p̄tē
uel nichil omnino moueri deberet. Iocico uisum
est michi iudicet qui uoluerit an bene. q̄ non ē.

omnino otiosus aut superfluum. audita lecta et cogi-
tata et que adhuc deus dare potest. put ipse iuuare
dignabitur in unum quasi duelli circulum comportare
Et utriusque partis motiua quasi quadam disputacionis
lucta collidere. si forte ex hac concentracione magis
appeat que pars fortiores rationes habeat. et per quam
cui homo magis debeat consentire. **Et** quod in duel-
lo uel luctu debet esse pars inuadens. persona defen-
dens. et arbiter diffiniens. **Sit** ratio que semper de-
precatur ad optima aggrediens. **Sit** consciencia
uel remordens uel timida. se defendens. Illa est enim
que communiter a comunione retrahit uel retrahi-
tur **Sit** uoluntas superarbitraria. iudicans que eam
triumphet. **Et** ex hoc eligens quid sit agendum.

¶ Aggredias ergo ratio consciencia utpote mi-
nus iuste agentem uel nimis timidam in hec uerba.
ratio Quare a tam nobili. sancto. ac salubri ope ab-
stines. et sic fugis a facie domini qui sic nobis appin-
quare uoluit. et per nature nostre assumptionem et
hanc sacram comunione per quam sic nobiscum esse
usque ad consumacionem seculi repromisit. quod non est
alia ratio que habeat deos appinquantem sibi si-
cut adest nobis deus noster. **Conscia** Et quare
deberem accedere **ratio** nullam ne causam habes
que te ad accedendum inducat. **Conscia** habeo
quidem motiua que me sepe multum inclinant. ha-
beo et alia que me retrahunt uel retardant **Et** quod
nondum uideo que magis rationabilia et sequenda
sint. hinc est quod in illo dubio constituta dimitto.

ratio Quare in isto dubio abstines. et non magis

oppositā ptem eligis et accedis **Confrā** Ardua
res ē corpus dñicū suscipere/et nullatenus attēp
tanda nisi pūia bona racione **Ad** dimissionez uo
uidetur sufficere si quis non habeat pponderantē
racioni que magis ad accedendū q̄ abstinendum
esse psuadeat. quā q̄ nondū habeo. abstinendū
melius esse deccano **rato** Dic raciones ad acceden
dū inclinantes **Confrā** has a te audire expecto
ex quo mecū certamen uis ingredi. et me non tā
q̄ recte agentez reprehendere q̄ abstineo. **Motiu**
enim dubia et rñsiones ptis mee. quaz uelut irra
cionabiles reputas. adducam. et tuas p̄ posse raci
ones elidam **rato** placet quod dicis. dūmodo nō
p̄teruire. s̄ id quod racionis est sequi uolueris et
maḡ racionabilibus motiuis consentire **Confrā**
Putas me libenter et sine graui pena rixe huius
ferre miseriaz. et q̄ non maḡ quieta esse uellem
et certa. q̄ sic in dubio fluctuare. **Certa** igitur sis
q̄ cū gaudio et graciaz actione recipiam de qua
cūq̄ etiam p̄re reddideris me securam **rato** **Certi**
tudinem non p̄mitto. sed hoc debet tibi sufficere
si racionabilius esse q̄ accedas q̄ q̄ abstineas po
tero psuadere **Confrā** optime cōtentabor **rato**
dic ergo nūquid nō mouet te satis tanta utilitas
et consolacio totius ecclesie pro qua institutū est
misse officiū **Confrā** que est illa **rato** **Qui** hāc
ignorat nichil miri est si minus ad celebrandum
afficitur **Confrā** Et si aliquid intelligo uel fide
concipio. minus utiq̄ est q̄ scire uelim uel debeaz
desidero autē ex collatione tua amplius erudiri.

m. 99 folio

militem

raro Sacramentū corpis xpi est redemptor nos
tri et redemptōnis memoriale. dulcissimū pignus
hereditatis eterne future iocunditatis amabile p
ludii. **arra** sponse. iocale diuinū celitus ei donatū
Ecclesie militantis cū triūphante suauē glutiniū.
et unio fraternalis dū eandem dulcedinē qua illa
fruitur sine uelamento. **Ista** habet sub mirabili
sacramēto. cū ueritas ibi reuelata. h̄ habetur pal
liam. **U**licet autē diuimode habeatur. **I**deō tam
indubitanter est quod et de quo gaudium hic est
illic habetur. utrobique ueraciter p̄ns est. **Sed** illic
sub inuisibili specie feliciter uidetur. h̄ sub specie
uisibili mirabiliter occultatur. **Et** si illa celestis ie
rusalem habet deum suū iocundius. **Ista** in terris
militans habet eū mirabilius. **Illa** habet omnino
secure. ista multū p̄ficue. **Illa** feliciter. **ista** salubter.
Et si illa in hoc p̄uilegiata ē q̄ nō p̄t sicut ista
deficere nec ultra sponsum amittere. habz et ista
q̄ illa non habet. q̄ p̄t mire proficere et dilectū
amplius possidere. **Quis** autem estimare sufficiat
quanta utilitas et consolatio ecclesie sancte ueni
at dū tantū bonū quasi de celis ei mittitur et p
fidelem ministz p̄ntatur. **P**utas etiā quante dul
cedinis et iocunditatis ē tante rei sacramētuz uibo
conficere. habere pre oculis. contrectare manibus
ore sumere et alijs ministrare. **Et** in hoc inter tā
sibi dilectos sibi sponsum et sponsam panymphū
amoris et mediatores existere grata oratio uota
sponse quibus dilecti sui p̄nciam uehementer af
fectat sponso deferre sim? et referre et mox repor

tare sponse plenā sponsi gratiam qua patus ē ei
desideriū cordis eius tribuere exhibere pñciam et
uenire immo ministro cōmittere ut ipm sponsus
sponse pñtet **Q**uō pñt sponsa non amare tā utilem
sibi ministꝛ quin euz sponso cordialiter recōmen
dat **A**ut quomō sponsus ipse nō diligeret eū in tā
grato et amabili sibi seruicio occupatū **M**ultum
censetur **diligi** cui tam secreta. tam nobilia gñnt
tuntur **U**t autē cognoscas quanta sit ad talem
ministꝛ beniuolencia utriusq; **E**cce sponsus tribu
it et sponsa inuit ac uice sua cōmittit ut magnū
illud bonū quod sponse transmittitur ipse sumat
participet et ipso fruatur. qui tanto placeret am
plius quanto dulcius frueretur **E**st et aliud nō
minus allectiuū qđ tamen ex eadez radice consur
git **Q**uis ē enim quem non merito delectare debe
at occasione prebere deuotis affectibus. suspirijs.
et compunctionibus. et seruire fidelibus ad tot et
tantas oblaciones spūales quas hñt. misse ascan
do corpus xpī uidendo reuerenter adorando. et me
moriaz agendo sue sanctissime passionis. maxime
cū minister omnino sperare possit et debeat qđ fi
deles deuotionē quā eo ministrante pñpiūt non
nichil in eum saltem optando refundant s; si non
sufficit motiuū alliciens accedat quasi cogens. **non**
Nonne cunctis sacerdotibus cōmissum ē tantū mi
nisterij officiū ut illud offerant p uiuis et mor
tuis et in memoriaz dñice passionis dicente dño
hoc facite in meā cōmemorationē **E**t si officium
eorū necesse est uel utile sancte matri ecclesie. cur

de celebrando
illud ei uolunt subtrahere et negligere sine causa
propter quod ipsa eos elegit et tantam contulit dig-
nitatem. Si non reputant illud necessariū uel uti-
le cur assumere uoluerunt. Nonne etiā quasi con-
ducti uidentur per christi fideles qui ad hoc sacerdoti-
bus uite stipendia conferunt et beneficiant. ut ab
hijs magis liberi per ipsorum salute hoc acceptabile
sacrificiū offerant. Alie enim orationes eorum non plus
et aliquā minus ualent orationibus deuorum suppli-
cū nisi inquantū gerūt officiū ecclesie et repūtant
personam et quomodo melius per benefactoribus orato-
ribus et amicis satisfacere. aut quid graciosius exhi-
bere eis. aut quod per ipsorum uel proprijs peccatis sa-
crificiū maius possint offerre. Hec sunt que non solū
utilitate inducere sed necessitate quasi ad frequentē
celebrationē cōpellere eos uidentur. presertim cū
periculū sit in mora. et de facili infirmitas irregula-
ritas aut alios defectus uel impedimentū possit
incurrere ita quod diu non aut forte nūquam celebrare
contingat. *Constat* Multū conuenienter prespi-
ro quantū est ex pre officij uel beneficij celeberrimū
esse suasisi. *raro* Constat ergo quod prespiter tota di-
ligencia conari debet ut celebret. nec abstinere ni-
si causam habeat abstrahentē. *Constat* Non solū
non uideo quomodo id negem sed ultrā modū mira-
ri incipio quod prespiteri talia non adiutunt. uel si ad-
uertunt quomodo multi tam faciliter et ex minimis
causis missas omittunt. accedunt tam difficulter et
leuissime se retrahi uel impediri permittunt. *raro*
Non irracōnabiliter moueris contra teipsum si tū

causa moueris contra te ipsam Nam cum te huius
officii cura angat. quid cause habes ut iudices
abstinendum. **Conscia** Adito quod a me causas ha
bere uelles retrahentes cum ego magis cupiam a te
inducentes audire. uertamen ne protezui et con
dictum uiolare aut non sezuare uidear respondeo
quod sicut ratio tua ad eum qui prespiter non est nulla
esse uidetur. sic ad eum prespiter qui non prespitero
uel laico eque indispositus est nullam efficaciam ha
bere probatur Celebrare enim quantumlibet in se
sanctum ecclesie proficuum et in tamquam sacerdoti con
missum sit. ego tamen talem indispositionem hominis
propter quam laico non expediret communicare nec li
cite possum nec debeo eo quod sacerdos sum accedere
Sacerdotium enim auctoritatem celebrandi tribuit
non sanctitatem sacerdos quod peccator et ad celebrandum
minus dignus et si coram hominibus celebrare
permittitur coram deo tamen id agere districte probi
betur. et si fecerit. iudicium sibi manducat et bibit
Abstine igitur ut cum dampnationis mee periculo ali
quod saluti prouideam. cum nil prodest homini si uniuersum
mundum lucretur anime uero sue detrimentum pacia
tur Nisi ergo probaueris quod in ut christiano concitare
conueniat celebrandum esse ratione officii non con
uincas **ratio** Satis auges in labores **Conscia** Tu
me prouocasti **ratio** placet tibi quod cessem **Conscia**
Nequaquam. sed magis et uehementer audire cupio si
tam magna ac dulcia habeat incitamenta non prespi
ter. qualia per prespitero adduxisti. que si talia fu
erint redarguta me fatebor et uictam. **ratio** Non

alt. p. 10

fit esse equale q: omnia que mouere pnt xpianū
quem cūq: eciam pspitero conueniunt. s. ultra s.
habet aliquid dignitas sacerdotū **Bene** autē tibi
debet sufficere si p̄cipua et maxima motiua que
habet prespiter habet et quilibet xpianus. uel sal
tem sufficiencia motiua et forciora p̄ ista pte q̄
alia **Conspira** bene contentabor. **rao** Credis in
hoc sacramento panem celestem dari. continetiz
in se omne delectamentū et omnez suauitatē sapo
ris **Conspira** Quis de hoc dubitabit nisi incredu
lus cū hoc dicat sac scriptura **rao** Desideras ne
illam delectacōne p̄cipere et gustare dulcedinem.
Conspira nescio cur de hoc queris nisi ludendo.
rao Minime ludo. n̄ enī sumus in tali materia
s. q̄ scire possum s. rñsiones tuas p̄ores **An** ha
beas motiua que te retrahant a tante gustu dul
cedinis. **Conspira** Intellico q̄ occulte me sub
sannando redarguis. s. ne a p̄posito nostro distra
hamur ad alia. queso te de hoc non queris. **Na**z
quāuis peccatis et uicijs meis ab hac dulci conso
lacōne sedudar **Ipa** tamē est quā summe desidero
quā in omnibus studijs et exercicjs meis quero
et optinere laboro **rao** Iuste moueris et bonū
est desiderū **Et** sicut mirandū esset si hoc deside
riū non haberes. sic non minus mirabile uidetur
q̄ habens tale desiderū a suscepōne illius sacra
menti te remoues in quo scis aut credis illā sua
uitatem quā queris. uerissime contineri **Cui** eniz
non miq̄ uideatur si quis vinū appeteret et vas
nollet tangere in quo esset **Conspira** Omnino cō

cluderes si solū hic uel melius q̄ alibi hauriretur
illa dulcedo. Nūc autē aliquociens alijs exercitijs
et p̄ alia media melius uidetur posse hauriri illa
dulcedo. utpote. in secreta oratione q̄ in celebra
dione solempni. Nam qñq̄ genu flectentes in an
gulo. plus deuocōnis et consolacōnis p̄cipiunt q̄
p̄spiter celebrans. in altari. **rao** Licet aliquñ cele
brans actionē distractionis habeat. cetis tamen
paribus esse non p̄t q̄ quis magis p̄motiuum
ad deuocionem habeat p̄ alia media q̄ p̄ istud.
p̄ncipia enīz corporis xpi sub hoc sacramento que
ad excitandam deuocionem ordinata est. Si non
est p̄motiua ad gratiam. nequaquā est impeditiua
quantū est ex parte sua. **Conspā** Si nescio cur
magis alibi q̄ hic. eque ignoro cur magis hic q̄
alibi sit querenda. **rao** Quia h̄ est fons totius
dulcoris et gracie. Hic gracia magis in fonte suo
bibitur. ymmo fons ipse pietatis et misericordie
sumitur ac totius boni plenitudo. Nichil autē ra
tionis habet nūū querere. et fontē deserere dū p̄t
haberi. Esto igitur q̄ alibi tam bene possit h̄eri
quod queritur. melius tñ. iocundius. et securius
est arborez simul et fructum. q̄ solū fructū habe
re. **Conspā** O q̄ multi hūc fontez suscipiūt qui
de eius dulcedine nichil sciunt. fons ergo dici p̄t
et in ueritate ē. Non tñ quidez patens h̄ signatus.
Sicut scriptū est. Ortus conuersus fons signatus.
rao Ita est ut dicis de hijs qui ad exteriora ef
fusi. ad intra nō respiciunt. Quos similes ei dixi
nim qui nudē naturaliter dulcem sumere uolent

de dulci m. f. d. m. f.

lentos. dñ non cōminuunt. s; simul cū testa deglu-
ciūt nichil p̄cipere p̄nt latentis intra dulcedinis
Sic reuera et multo amplius in gustu spūali est.
ubi ip̄a consideracio masticacionis locū habet ita
q; sine ip̄a sapidū nichil est. de illis ūo qui consi-
derant id quod tractant et sumunt. nō estimo q;
loquaris **Confrā** ymmo et de eis qui ualde co-
nantur aduertere et libentissime degustarent **Nec**
de hoc pegrina testimonia querere necesse est **Tu**
eniz ip̄a testis es. et melius me nosti quociens ad
hunc fontem accessimus. instabamus. et cū afflic-
tione conabamur **Nichil** tñ reptauius nisi cor-
trepidū durū et triste **In** hijs autē ego nullā cog-
nosco dulcedinē **Tu** si aliud sapis edicito. **raro**
Non erat intencionis mee p̄bare dulcedinē esse
cordis tui s; sacramenti. **Si** ergo dulcis et rectus
est dñs ymmo ip̄a dulcedo. quomodo p̄t sumi si
ne dulcedine **Confrā** **Sit** quantūlibet in se dul-
cis ego si dulcedinē nō p̄cipio quomō dulce esse
michi uel adesse dulcedinē iudicabo **raro** **Audes**
dicere te numq; sacramenti huius p̄cepisse dulce-
dinem. **Confrā** fateor ut uerū dicā et ne ingra-
ta iudicet nō numq; dulcem affectum me hūisse
ante uel post uel circa ip̄am sumpcionē **Qualem**
q; etiam al's dñ nulla esset sacramenti memoria.
fensi **Nescio** utq; illa fuerit suauitas sacramenti si-
cut scriptum est spiritus ubi uult spirat et nescis
unde ueniat aut quo uadat. **raro** **Non** dubites
omnē huiusmodi uerā dulcedinem. omnē ūtutē.
deuocionē aut graciā. a xpo capite nostro fluere

Quius quidem corpus non solū est res h̄ sub spē
debus contenta si ecia3 sacramentū Si igitur ora
cioni. meditationi. uel alteri pietatis exercitio at
tribui p̄t q̄ p̄ ip̄m homini delectacō spūalis pro
ueniat multomaḡ et certius dulcedo homini cū
hoc sacramento occupato proueniens eius ūtuti
p̄t ascribi. cū h̄ non solū opus fiat p̄ quod dñs
uoluit conferre graciā sed eciam motiū p̄ quod
homo excitatur ad deuocionē cū p̄ns sit omnis
gracie fons et daror Et quantū ad hoc. occupari
cū hoc sacramento ministrando uel sumendo. om
nibus exercitijs prestancius est in tantū q̄ eciam
si alicui non indigno daretur et nulla gracia ha
bitualis infunderetur. adhuc esset mire delectabi
le. ut patet in xp̄o. qui sicut desiderio desiderauit
hoc pascha manducare cū discipulis Sic sine du
bio delectabilē corpus suū sacramentaliter sump
sit. nullam tñ inde graciā consecutus Quid enim
iocundius. dulcius. aut delectabilius potest esse.
q̄ habere personaliter et corporaliter dñm ih̄m
xp̄m. donū utiq3 excellentissimū et totius spūalis
delectacōis obiectū seu materiam causam efficientē
et finem Et hoc est dulcedo que huic sacramento
singularis ē et ei numq̄ deest In qua et tñscendit
omnia alia sacramenta Hec enim ē que sola ac
cendere desiderii. hūilitatē ingerere. cōpunctiones
inducere. prebere fiduciam. spem erigere. ad amo
rem inflāmare. infundere gaudiū. excitare ad re
uerenciam. totam mentē liquefacere et oblectare
deberet. et ad affectus dulcissimos p̄uocare. apparet

ay. 6. 7. 2. 1. 2. 3.

Stump non fē

h̄m delectacōis p̄ns

hec enim in nobis excitanda tanti boni p[re]sentia est
indulgentia. nec quod ad hoc obstat indignitas cuius
cuiusque si quanto quis indignior est tanto maior si
ibi fit gratia et tanto magis moueri deberet. Ob
quam enim aliam causam credendum est de hominibus
manifeste indignis tantam exhibere pietatem. corpa
lem uidelicet p[re]sentiam ihesu christi. nisi ad confunden
dum et conuincendum pietatem eorum sua largiflua p[re]senti
te. quam aduocantes erubescant reuerantur et reuer
tantur. **Consequenter** Si ad rationem attenditur nichil
uerius dici potest quam tanti boni p[re]sentiam esse dulcissi
mam. Sed si mentem et experientiam considero nescio
quid loquar nisi quod sup[er]mirabile et miserabile es
se uidetur quod tante dulcedinis p[re]sentia cordi meo ne
dum nichil delectationis conferre sentio sed nec amari
tudinem duriciam et inhospitalitatem eius in aliquo
minui uel tolli precipio. **ratio** Et quid si aliquis red
dit magis amare. **Consequenter** Cogitabam bene et hoc
est quod magis me mouet. Quia enim inde ama
ritudinem repperio unde alij solent et omnes querunt
haurire dulcedinem. non solum non habeo acceden
di sed magis ut uidetur abstinendi motum. **ratio**
Gaudeo me non penitus laborasse inuacuum que
in hac collatione tota saltem hanc a te non cele
brandi rationem extorsi. Et hac ratione multos ir
racionabiliter moueri existimo qui non numquam ex
electione uel pigritia abstinentes. dicunt se non ha
bere gratiam. Quibus conuenientissime responderi
potest uerbo beati Bernhardi dicentis in quodam sermone
Omnes causamur nobis deesse gratiam sed iustius

forſitan ipſa conqueritur ſibi grāciam deſſe nōt
Conſentia Debet quis ſine gracia ad tantū
ſacramentū accedere **raro** Quid intelligis p grāz.
Conſia Inſpirationeꝝ dei et mentis affectū **raro**
Habet ne inſpirationis diuine noticiam ut intel
ligas qñ tibi deus communicandum eſſe inſpiret.
Conſia Non aliam niſi q qñ ſencio me ad cō
munionē dulciter uel ardentē affici. credo hoc o
pus eſſe diuine inſpirationis Non enim puto q
diabolus hoc immittat. **raro** Etiam ſi certo ſig
no cognoscere qñ tibi deus inſpiraret. nō tamen
deberes expectare donec tibi dñs daret hoc ſignū
ubi enī ſcripturam et rationem habetur quid
agendū ſit. ibi ſignū expectare. gñacionis puerſe
eſt. et deū temprare. Quanto minus igitur expec
tanda eſt inſpiracio ubi ſignū tā fallax habet et
nulla penitus certitudo. cū enim certū ſit diabolū
in irreuerencia dei delectari. quis dubitet qñ ſepe
quos ſcit indignos inſtiget ad cōmunionē quare //
nus et deū inhonorent et iudiciū ſibi māducent
et bibant. An credis q iudas inſpirante deo rece
perit corpus xpī **Conſia** Minime crediderim
hec. ſed ūbis tuis ſic me ponis in dubio q peni
tus ignoro quid dicā aut eligam. hactenus enī
habui pro ſigno pōpulo ut accederem. qñ in me
ſenſi aliquid deſiderij uel feruoris Et qñ illud in
me nō reppi. abſtinezem. Quia ūo hoc uideris m
deſtruere. ualde exudiri deſidero qd in hoc ūitatis
ſit. ul' erroris lateat **raro** Aliud ē habere deſidiū
aliud ſenſibilem deſiderij pceptionē Equidem ſine

Plus digne

desidio nemo debet accedere. **C**ū autē xpianū sic
uiuere deceat ut semp mereatur accipe numq̃ de
bet esse sine desiderio tunc et tocies sumendi. qñ
et quociens guenienter possit et crediderit expedi
ri. **I**n hoc uo multi erant qui solent sibi p̃figere
in animo non nisi tocies in anno uel septimana
celebrare. Sed hoc est obicem ponere gracie et a
monicioni dei. et quasi tempus miseracionū dñi.
in sua ptate constituere. ita q̃ ecia3 si deus uellet
uenire p̃ graciā. ip̃i sunt determinati in contrari
um. cū magis dignū et iustum esset. ut sicut o
culi seruoz in manibus dñoz suoz. q̃ sic essent o
culi. nostri ad dñm. hñtes ad hoc diligentissimū
respectū q̃ qñcūq̃ esset tempus bñplaciti diuini.
q̃ tunc quantū in nobis est essemus dispositi et
pati. **S**i quis autem illam dispositionē in se iudi
care uoluerit ex sensibili cord̃ conpunctione. p̃fir
sione lacrimaz. feruore mentis. et similibus senti
mentis. ita q̃ tunc credit se dispositū qñ aliquid
taliū sentit. et qñ non p̃cipit indispositū. incaute
ualde ambulat et sepiissime decipitur multociens
enim qui nichil taliū hñt sunt in magno statu g̃
cie. et qui hñt. omnino extra graciā gratū faci
entē. **C**onfr̃a uellem declarationē huius habē.
r̃at̃ p̃mū sic accipe. Sepe contingit hominez ab
huiusmodi feruidis affectibus impediri sine om̃i
culpa sua p̃mmo cū magno merito. **N**on enī p̃nt
homines cōmunē confecti senio. languentes cor
pore. grauati magnis curis et laboribz. p̃dicando
confessiones audiendo. curā infirmoz et aliorum.

Handwritten marginal note in a cursive script, likely a reference to the text or a commentary.

necessaria gerendo. magnas in oracōne p̄cipē uel
expectare dulcedines **Et** quasi impiū esset homi
nem p̄ hijs opibus remouere a sacra^mento p̄iera
tis. et illū p̄uare ecia^z sacra^mentali refectiōe. **Qui**
autē ex obediencia uoluntaria cogitur. aut ex ca
ritate eligit p̄pter salute^m p̄ximorū adu^lti orōnis
uel contemplacionis studio se subtrahē. et labori
osas tediousas et amaras occupaciones ad dei glo
riam tollerāt uel eū qui nō p̄t se ad huiusmodi
affectus exercere **Confrā** Ego ip̄a non credes
tales p̄hibendos cōmuniter. s̄ minus frequenter
esse admittendos. **rao** **Et** quare minus frequen
ter **Confrā** Quia uidentur utiq^z minus esse dis
positi **rao** Dūmodo non sit quis tantū laborib^z
gūatus et curis q̄n adhuc possit uacare huic offi
cō et hijs que ad hec necessaria sunt utpote dis
cussioni p̄prie consciencie. confessiōi or̄is. ac ora
cionibus ex debito dicendis. quāq^z ratione dōē
exterioris ūl interioris occupacōnis et laboris. mi
nus de dulci affectu sentiat non uideo qua de cā
debeat abstinere. cū illa compleat ut p̄missum est
et presupponitur. ad que de iure tenetur. et insup
opibus p̄ijs intendat **Que** utiq^z eū magis ad ḡci
am dei disponūt q̄ reddant indignum **Confrā**
Ego intellexi et hactenus credidi q̄ hoc sacra^m
tū esset cū deuocione sumendū **rao** Ita est **Sed**
quid putas esse deuocione^m **Confrā** Non aliud
nisi sicut describi solet p̄mptitudinē animi et fer
uorem bone uoluntatis ad deo seruiendū. quam
mens cohibere non ualeat certis manifestat indi

Deuocione q̄d

cijs **raro** putas q illa sola hēatur et oīdatur
in suspirijs et lacrimis. et nō etiā in p̄dicando. con
fessiones audiendo. et alijs opibus misericordie tā
corp̄alibus q̄ sp̄ūalibus **Confrā** Bene credo q
etia in istis habeatur. s̄ ut cōmuniter magis ac
dulcius in abstractione q̄ occupatione **raro** hoc
consistit in gr̄a dei sed licet ut cōmuniter contē
platiui magis deuoti sint et feruidi. nō ppter hoc
actiuis bonis neganda est cōmunio Cū etiā unus
contemplatiuorū magis deuotus sit alio. nec tam
ppter hoc minus deuotus abstinere tenetur max
ime cū bonitas hominis multo plus consistat in
uitute animi q̄ feruore **Confrā** Non habeo qd
opponā qn talibus pijs opibus uacans p̄supposi
tis eis que p̄missa sunt etiā frequenter possit ac
dere licet etiā nō notabilez in se dulcorem sentiat
ūl feruorē **raro** Et quid si quis nullis alijs curis
p̄grauatus solū contemplationi et orōni diligen
ter uacet et tñ paq̄ aut nichil taliū p̄cipiat **Con**
frā certe ego nō reputare bonū signū **raro** non
credis q multis suauitas illa ex magna dei gr̄a
negatur. et ad magnū bonū ip̄orū **Confrā** Sepe
id scriptū repi et audiui et ideo negare nō audeo
hoc tñ scio q quasi oīs. etiam ualde probati in
uita dolent de subtractione huiusmodi gr̄a. et
eā piculosā sibi reputant ac penalē **raro** picu
losa solet esse tempratio carnis et penalis maxie
homini sp̄uali. nichilominus tñ ex sp̄ali gr̄a
et ad magnū bonū suū inmissa uel p̄missa fuit
ap̄o **Confrā** Sēptura testatur qd dicis. uellem

si placeret audire ad quid ualeat homini eius de
qua loquimur gratie subtractio **raro** Valet quidem
ad conseruandā hūilitatē ut ait bñhardus. super
cantica. smone lv. Argumentū supbie pūacō grācie
est Et ad excutiendā uanā gloriā cuius ex tali
bz grīs magna sepe sumitur occasio intm̄ adō q
qui tali semp consolatione gauderet. difficillime
posset a uanitate spūs et inani gloria pseruari n̄
refrenare p temptationes Sicut de paulo cuius
iam memini legitur. q̄ datus est ei stimulus car
nis ne eū magnitudo reuelacionū extolleret. Vel
p tribulacōnes extiores quibus uix caruit aliq̄s
sanctorū qui huiusmōi dulcedinibus fouebantur
pmmo nec igo bñssima. Et ideo hoc fit q̄ quīs
nō nisi iūte diuini auxiliij et dono gratie supne
nob̄ celestia sapiant et terrena uilescant. Et deus
bñ posset p grāciam suā omnē difficultatez āmo
uere et facere q̄ terrena nichil sapient sed sola ce
lestia. sicut hominibus solet contingere huiusmodi
dulcedine inebatis Non tñ uult sic pure nobiscuz
supnaturalit̄ agere. s̄ etiam hūano mō salutem
nzām opari ne torpeamus ocio s̄ exercitemur et
quasi adiutores dei sumus ut ait apl̄us Si uo de
us talibus grācie semp hominē uisitare. et cū h̄
a supbia et uana gloria pseruaret. diuino et non
hūano mō secū agere uideret q̄ in nullo apperet
hominis infirmitas Vt igitur humano mō et nō
penitus supnaturalit̄ agatur cū homine. conue
nit aliqñ dari dulcedinez. aliqñ negari. ut homo
ex illo grāciam dei cognoscens fiduciam accipiat.

grā subtractio ad p
valy.

¶ Hinc uo infecuritatē. defectū. et infirmitatez suā.
agnoscat. uel si semp data fuēit. oportunū est ut
temptacōne uel tribulacione temperetur gaudiū et
mens hominis ne lasciuiat refrenetur. **V**alet q̄
huiusmodi subtraccio gracie. ut homini timor in
cuciatuz ne tā delcābili bono. tā hic q̄ in futuro
p̄uetuz. ac eo ardentius tendat ad eternam uitā
ubi semp habitandū est. atq; ut p̄ fidem ambulā
tes mereamur. **P**leriq; enim illa suauitate dotati.
magis gustui et expiencie student inniti q̄ fidei.
et q̄nq; alias occupacōnes et opa fugiūt. ac ora
cioni uel contemplacioni uacant plus desiderio il
lius consolacōnis q̄ p̄ gloria dei. uel adquisicōne
ūtutū. necnon ut tam desidabile donū feruētius
desidemus. acceptemus gratantius. et caucius cus
todiamus acceptū. **N**on enim uult dñs p̄uipendi
et uilescere dona sua. **D**emū ut nos uidentes quia
p̄uati illa grā mox graues ad bona sumus et pi
gri. discamus grati esse. et non nostris uiribus sed
grē dei ascribē. quociens nos p̄mptos et hilares
in eius iudicio regimus. ac p̄ hoc timeamus iudi
care alios ex appente eorū segnicie. s; mag; compa
ciamur eis utpote a grā dei desertis. **P**ostremo. se
pe prouidet in hoc diuina misericordia indiscrecōni
nostre. ne uidelicet illam dulcedinem sectantes. ui
res nostras ultra modū et irrōnabiliter consuma
mus. **C**onsid. **A**pprehendo ratione muniri qd̄ di
cis. et gratanter uellē accipe. nec aliquatenus p̄p̄
hoc abstinere. qm̄ ex hijs causis me non sentirem
affectam Sed q̄ timeo id ex ira dei et meis pec.

catis accide ideo sepius me abstinuisse recolo. **¶**
Timorem nō reprobo si tamen nō nimis aut ir-
racōnabil' non fuerit s; hoc habere concessum et
et p̄suasus uideat. non p̄pter hoc abstinendū ēē
q̄ quis non sensibilibet habet huiusmodi dulces
affectus cū ex multis causis bonis q̄nq; homini
non donentur. **Constat** Non habeo qd̄ opponas
sed quid esset agendū si scirem aut crederem hos
affectus ex peccatis meis subtrahi. **¶** Non de-
facili potes hoc scire. nec debes talem credulitatē
tibi fingere nisi mota euidentī ratione Si quis tñ
hoc sciret aut firmiter crederet. adhuc nō opteret
ob hoc cōmunionem dimittere. maxime si eēnt
peccata diu pretita p̄ quibus contritō et confes-
sio p̄cessisset et satisfactio uel completa uel saltē
realiter esset incepta Non ē enim incredibile qn̄
aliqui p̄pter peccata deleta plene quo ad maculā
deus subtrahat graciā deuotionis. cū ingressū t̄e
promissionis negauit moyse p̄pter peccatū longe
ante pretitū. In quo nequaq; constat nec iūsimi-
le est fidelissimū dei famulū tanto tpe sine digno
fructu p̄nie sorduisse. Si uō crederetur deus hoc fa-
cere p̄pter peccata recencia uel uetera nondum e-
mendata. tunc abstinendū esset non tā p̄pter gra-
cie subtractionem q̄ scelez feditatē. **Constat** Sa-
tis reor oīsum eos qui huiusmodi affectus non
hñt ad extra non p̄pter hoc exp̄tes gracie esse
iudicandos. **¶** Videamus igitur de secundo. Si
quis ergo sit qui tales affectus notabiliter sentiat.
putas ne eū ob hoc magis secutū et ad susceptio-

11

ne sacramenti dispositū *Constat* Credo q̄ quali
cōmūiter om̄s ita sentiānt et ego sepius ex hoc
cōsolacionē recepi *¶* Recolis te umq̄ deceptā
ita q̄ qñq̄ expungebaris. flebas. estuabas. et pec
cata tua plangebās. nec tam renūciabas nec etiā
renūciare uolebas pompis et uanitatibus mundi.
nec hūisti uolūtātē dimittendi peccata saltē mor
talia aut occasiones immediatas et media ad ean
dem inducentes. et oninino sic uiuebas q̄ si iam
sic uiueres extra statū grē te eē putares *Constat*
*S*cio de me et de pluribus credo ueq̄. q̄ non nūq̄
corde cōspūgimur. lacrimas fundimus. dulciter af
ficimur ad orandū. et tñ retinētes aliena. odien
tes proximū. uel ad mundana inordinato amore
aut cupiditate feruentes extra graciā dei sumus
*E*t iō mirabile uidetur si tales boni et tā suauēs
affectus ex grā dei sunt. quomō secū cōpaciāntē
peccā Sin autē. unde ueniant et quare etiā deuo
tissimi eos p̄ magna gracia recipiunt et ad eos
optinēdos uehementer insistent. *¶* Affectus
huiusmodi aliqñ ueniunt om̄ino p̄ter graciā.
aliqñ cū gracia s̄ non ex gracia. qñq̄ uo ex grā
et sp̄ali dono dei *Nā* cū gentiles in ritibus suis.
Iudei in sac̄ficijs. heretici in erroribus suis nō nū
q̄ lacrimas fundant et cordialiter afficiantur. quis
dubitet talia oninino p̄ter grām uenire. Et qñq̄
coopante diabolo dū quadā dementacōni uel de
cep̄ioni crediēt ab infidelibus resuscitare mortuū
uel aliud facē qd̄ miraculosum et diuinū reputat
Cum grā ueniunt non tñ semp ex grā. dū qui

dem boni maxime simplices mouentur et pmo
uentur ad dulces affectus ex cantu suauis et deu
to uel organis Ex grā uo sunt. lacrimae sanctorū
quorū exemplis scriptura est plena *Constat* Vi
deo qd incautū est credē affectibus et sentimentis
huiusmodi *Re* Multū incautū memini eū quē
dam in heresi natū qui postq̄ inductus ad fidem
non inueniret se tam affectū in orōne nec sic ha
bundare lacrimis ut antea duz adhuc esset in er
rore consueuerat. *Re* cepit temprari de fide quasi p̄us
in meliori statu et magis gratus deo fuisset qm̄
maiorē ut sibi uidebatur grāciā dei sensit Si
mile legitur in collacionibus patris de quodā sene
decepto errore antropomorfizatiōis. teneantū diuinā
naturam habere formā corpalem. ad cuius yma
ginem et similitudinē sit homo formatus. Et qd
ad illam formā se consueuat in orōne conuētere
postq̄ fuisset informatus de errore. et iam nesci
ret quomō et ad quid se in oracōne conuerteret.
exclamasse fertur *Re* me miserū. abstulerūt m̄ deū
meū Sed adhuc de illis affectibus qui pure ex
dono et grācia dei pueniunt necessaria ē cautela
qd plurimis sunt erroris occasio non tā data qd ac
cepta *Constat* Hoc mirabiliter sonat. quasi grā
dei sit deceptōnis occasio *Re* Quia dixi tā mirū
tibi uidetur p̄suationi mee forte nō crederes Idō
recipe testimoniū bñ bñs in eplā ad fratres de *ad rōmā*
monte dei sic dñtis Non numq̄ pure oracionis
affectus et bona illa affectionis suauitas nō inue
nitur s̄ quasi inuenit eū non perentē. nō queren

rez. non pulsantes. et quasi nescientes. grā puenit.
Et tamq̃ genus suoz suscipitur filioz in mensa.
cū uiuus adhuc et incipiens animus. in eū oran-
di assumitur affectum qui pro p̃mio sanctitatis.
reddi solz meritis p̃fectoz qđ tñ sic agitur ut uel
in iudicium suuz non liceat nescire negligenti quid
negligat. uel ut puocacio caritatis amorez in eo
grōse ultra offerentis attendat In quo p̃cholor
plurimi falluntur. qđ cū pascuntur panibus filioz
iam se filios esse arbitrantur. Et deficientes unde
p̃ficere debebant. ex uisitanti grācia euanescent
a consciencia sua. arbitantes se aliquid esse cum
nichil sint. Et de bonis non emendantur. et sunt
de quibus p̃s dicit Inimici dñi mentiti sunt ei. et
erit tempus eoz in secula. et cibauit eos ex adipe
frumenti. et de petra melle saturauit eos. Pas-
cuntur enim a patre deo aliqui de p̃ciosiori grācia
substā sui ut affectant eē filij p̃pi uo grā dei abu-
tentes efficiuntur inimici ut eniz abutantur enaz
scripturis sanctis in peccatis uel concupiscencijs
suis. redeūtes ad eas post oracōnez. dñt illud ux-
oris manne Si dñs uoluisset nos occidere nō sul-
cepisset sacrificiū de manibus nostris. *Compe*
ut audio. non tantū certitudinis et consolacōnis
prestāt tales affectus sicut multi credunt qui p̃
eis obtinendis toto conatu desudant. *Quo* qñcū
qđ non adest testimoniū consciencie quod ē glori-
a mea sicut ait ap̃lus. tunc huiusmodi affectus d̃
tanto consolantur peccōrem. qđ ex uisitacione hu-
ius grē habz hoc signū euīdens diuine bonitatis.

p quod solet deus homines ad amorem suū alli
cere. et abstrahere a delectationibus huius seculi et
ad hūc finē p̄t et debz homo quilibz etiam pccōr
p ea precibus et desiderio toto laborare. Si q̄s ue
ro uellet ex hijs affectibus reputare se gratū deo
et ad sacramenti suscepcone magis dignū. uehe
menter erraret. q̄ magis indignus fit. si iuxta a
mouentis et pmouentis grē donū se p̄pare negli
git. Qñ autem adest testimoniū consciencie et ea
securitas que h̄ potest haberi. tunc certior fit hō
de talibus signis deuotionis. et uerius consolatur
ac p ea ad augmentū grē pmouetur. quā ppter
multo melius esset insistere inferioribus signis grē
q̄ istis corporalibus sentimentis. *Conpe* Queso
ut expmas que sunt illa. *¶* Frequens displicē
cia et detestatio peccati tam pprii q̄ alieni. zelus
animarū. odium iniusticie. humiliacio continua et
uiliificacio suiipsius. desiderū celestiū. p̄mptitudo
animi ad carendū omnibus que in mundo sunt
quācumq̄ deus uoluit. et sustinendi que supuenire
pmiserit. contemptus et fuga uanitatū et munda
narū consolacionū. uel si eas adesse contigerit. non
ex delectatione uel deliberata cōplacencia immorari
Hec et hijs similia numq̄ p̄t haberi constanter
sine diuina dulcedine q̄ fm auḡ vj musice. nūq̄
expugnaretur amor tpalius nisi aliqua suauitate
eternorū. Nec est reputanda pua dulcedo p quā
redduntur amara et uilescunt hominī om̄ia delec
tabilia huius mundi. et om̄ia penalia eius dulcia
fiunt. uel saltem leuia et tollerabilia. *¶* Nec ē con

solacio. hec est dulcedo. quā boni semp hnt habi-
tualiter. et quilibet. sm gradum gracie sibi date.
Licet autem hec dulcedo habitual' aliqn sic effun-
datur q̄ mentez reddat feruentem et hylarem ad
spūalia et diuina. tediosam uero et odiosam ad
quēis alia. et hoc sit aliquale signuz eius. Conti-
nua tam continencia et refrenacō sui in prosperis
paciencia in aduersis. et constans equanimitas in
ter utraq; hec. pseueransq; uoluntas ad uiuendū
et placendū deo. et submittendū se uoluntati sue.
et alia que supius predicta sunt. certiora et effica-
ciora sunt signa illius habitual' dulcedinis. q̄ illa
notabilis et q̄nq; rara eius effusio ac p̄ceptio sen-
sibil' **V**nde p̄ hac dulcedine utpote necessaria.
instanter laborandū et precandū est simpliciter
et sine aliqua condicōe. p̄ illa autē actuali et ac-
tualiter p̄ceptibili. laborandū est non tamq̄ pro
necessario. s; pro quodam amiculo ad facilius
uincendū aduersā. et delcābilis contempnendū. et
sub condicōe et quadā indifferencia. cōmittendo
hec uoluntati diuine. dicendog. non sicut ego uo-
lo s; sicut tu pater **E**t si quidem data fuerit. cui
deuota grāz actione debet eam hō suscipere et se
in ea racōnabil' exercere s; non tñ oculos excecā-
do p̄ fletū. uel uires alias eneruando. aut de dono
tali nimiū confidendo uel exultando. s; trahere de-
bet illud in spem uite eterne **S**i nō negata fue-
rit a deo ul' quacūq; actione p̄cediatur homo nō
ideo mente decidat uel absorbeatuz tristitia. dum
mō nec actu nec affectu nec uolūtate nec nimia

disimulacōe et negligencia ausus sit ab illo desi-
derio spūali quod se alē habuisse cognoscit. ut si
non desiderat tam feruide sicut uellet. saltē deside-
rare concupiscat cū ps qui ait. concupiuit anima
mea desiderare iustificaciones tuas Sufficit enī nō
neglectis illis opibus que fieri debent habitualis
et radicata dulcedo tamq̃ summa capital que nō
tollitur donec deus desipiat et sapiat mundus Si
quid autem superogātū fuerit p̃ lucro reputatur
Consiliū Quantū uis libenter lucū superogacio-
nis quod tā delcābile ē habere quod tamē sine
negligencia mea negaretur stare in ea quā capita-
lem dicis gracia et dulcedine habituali contenta
Foro Cū ergo certū est omnino sit in hō sacramento
grāciam illam conferri si non sit defectus ex pre-
suscipientis Nonne sufficientē et multū urgentem
cōmunicandi causā haberes etiam si suscipies q̃
illa dulcedo sensibil' numq̃ hōda esset in hac ui-
ta Sicut bō bñh testante in sermo. de circūcisione
dñi. Multi tota uita sua ad hec tendunt. et nūq̃
ptingunt **Consiliū** Ita esset ut dicis apphendo. si
nescio quō non contentantur homines nisi super-
erogetur aliquid actual' dulcedinis **Ps** Si ergo
illaz grāciam tantū affectas quō putas te magis
ad illaz p̃moueri. abstinencia ul' accessu **Conse**
Non bene discerno inter ista. nā post abstinenciaz
uidi me q̃nq̃ magis q̃nq̃ minus affectam Trez
frequentando aliqui tepedior aliqui feruencōz fac-
ta sum sed nescio quod illoz ex qua cā acciderit
Foro Quid boni p̃r abstinencia a tanto bono cō

ferre **Constat** Non uideo quid boni conferat nisi
 quod communiter reputantur rarius communicantes ma-
 gis affecti et reuencius accedere. Puto tamen quod ob hoc
 multi rarius celebrent etiam quies et magne perso-
 ne. **Pero** Nec non potest esse a sacramento de se quantum
 est de esse sacramenti semper est effectus. **Constat**
 Sic uidetur. **Respondeo** Nec ex eo quod ceteris personis deus
 magis diligit rarius quam frequentius accedentes.
Constat Non uidetur cur magis eos amet
Respondeo Quod ergo ex generali uirtute sacramenti nec
 ex spirituali dei munere uel gratia dei est. oportet quod sit
 uel ex ipso sumente uel circumstantia accidenti.
Constat Ita oportet si uelle scire quod. **Respondeo** Natu-
 rale est quod raritas rebus precium facit et plus trahit
 affectum. hinc homines in locis ad que de nouo
 ueniunt multum deuotionis habere uidentur. a qua
 tamen postea mora temporis uel frequentia uisitandi
 tepescunt. Sic non nulli quando solemniter cantatur
 uel in pulchris ornatibus aut in presentia multitudi-
 nis putant se magis deuotos. Aliquando uero qui semper
 in multitudine sunt affectuosius mouentur si ue-
 nerint in locum solitariu[m] et abstractu[m]. **Constat** quid
 est sciendu[m] de huiusmodi affectibus. **Respondeo** Non
 omnino refutandi sunt maxime in incipientibus
 ut per hec assuescant in dei seruicio delectari nec non
 ingrauata mente uel corpore. uel alleuiaciones huius-
 res ad spiritualem iocunditatem promoueantur uel dis-
 ponantur. que difficulter habetur grauata natura.
Nam propter hec sancta mater ecclesia organis et
 pulchris ornamentis presertim in festiuitatibus.

an. q. p. p. p. p. p.

uti consuevit quatenus per hoc homini animus
excitetur. **Q**ue etiam ut ait Aug in prologo sup
psalterio. delectabilius modulis cantilene vim doc
trine sue pmiscuit ut cū suauitate diuini smonis
piter utilitas inferatur. **N**ec debet ob hoc reproba
ri q opus est nature non grē Gracia eniz unitur
natura tamq instrumento. et in bene disposita.
melius opat. **L**z aū licitū et cōcessū sit. q hō pos
sit p talia nature succurrē ad erigendū mentē onē
laboris aut redij depressam. uel ad sustendendam
ne depmatur. multū tñ intendere uel immorari ta
libus. incautū et piculosum est. maxime hijs qui
spūales sunt uel fieri cupiūt. Tum tamen internā
delectationē impedit. **Q**ui enim foris ē nescit quid
intus agatur. **H**inc senior filius de agro ueniens.
ad gaudium comisi fratris rennuit introire. tū q
sepe mentem obnubilat ut credatur esse deuocio
uel iocunditas spūalis ubi plus ē mundana con
placencia. carnalis delectacio. uel curiositas mentis.
Tum iio et si qñq surgat ex hoc uera deuocio
facile pōitur quod non intus habetur s foris p
mendicata suffragia queritur. **A**d ppositū igit
dicendo Si quis tali nature uicio ul' mentis infir
mitate laboraret quod ut cōmuniter ex frequen
tatione actuum ueniret in rediū. aut in locis incō
suetis multū detrahētur animo aut loca uel orna
menta simplicia nimis uilescerent ei. et quasi hor
rorem inducerent nō inconsulte ageret si talibus
causis occurrentibus aliquociens abstineret. uet
q in hoc homo suspectus se debet habere de curi

ostitatis uicio. q̄ uarietate gaudet pulchris et no
uis uel male consuetudinis que facile in consuetu
contempnit et horret. Ideo indubitanter melius
est ut conetur in se mortificare hanc infirmitate;
colligendo mentē eo diligentius ad intra frequē
tando. et tractando abiecta et humilia. Et talibus
exercitijs illa impedimenta remoueat uel remit
tat. q̄ q̄ nutziat in se uicium illud uel defectum.
abstinendo et consensiendo illi inclinacōni natura
li. Ne forte plus q̄q̄ diabolice malicie q̄ infirmi
tate nature consensiat. Diabolus enim nostre con
suetudinis uel nature uicia libenter in adiutoriu
recipit. tam ut nos ad mala puocet q̄ ut bonos
auertat. **Consp.** si bñ capio abstinere a cōmuni
one nichil prodest q̄tū est de se. s̄ si q̄q̄ uidetur
pdesse. hoc est ualde p̄ actiōis. et p̄ occasiōem
quasi inptinentē. uellem etiam scire si aliquo no
crat. **Ro.** Numq̄ non ex abstinentia longa a ci
bis homo p̄dit appetitū edendi. ita ut oporteat
alī contra appetitū et cū horrore cibū sumere qua
tenus possit appetitū reuocare. **Consp.** Ita scio
esse in corpālibus. **Ro.** Plus ē in spūālibus q̄ in
illis. Nam ut ait greḡ in ome. Corporales delicie
cū non hñtur graue in se desideriu accendunt. cū
uō hñtur. p̄tinus in fastidiū p̄ facieratē utuntur.
At contra. Spūāles cū non hñtur fastidio sunt.
cū uō hñtur desiderio. Et hoc ē qd̄ p̄ sapientem
dicitur. Qui me edunt adhuc esument. et qui me
bibunt adhuc sicient. Igitur sic hoc sacramento ordi
nate sument nisi obicem ponat augetur desidiū

Abstinere. et q̄q̄ d̄.

spūalius sic diu uel multū abstinendo sapor inte-
rius pōitur. **N**unc ē sicut dicit bñs bñs in de a-
more dei. q̄ ante mediatoris aduentum om̄s sen-
sus languebant ppter abstinenciam gustus spūalis
q̄ uidelicet sapientia nondū fuit incarnata. ul' ut
ita dicam panificata ut cibaret hominem apiret
sensus sicut fecit xp̄s post resurrectionē. **E**t sapo-
rem redderet. **Q**ui quidem sapor postq̄ pōitus fu-
erit p̄ssime p hoc sacramentū restauratur quia
enī sacramēta noue legis efficiunt quod figurant
quid ē quod sic cōuenienter gustum reformare et
cordis palato possit sapē. sicut corpus et sanguis
xp̄i que sola sub forma gustabili pponunt. unde
hūc sup̄ plogum angelice ierarchie **S**apientia in-
creata que se p uisibilia manifestat uolens oñdē
quō ip̄a sit animarū cibus et refectio. ppter ea car-
nem assumptā nob̄ in eduliū pposuit ut p cibū
carnis nos ad gustum inuitaret deitatis. **C**onstitu-
tū. **I**uxta hec que predcā sunt elicio q̄ sine pporcio-
ne melius ē cōmunicare q̄ abstinere. **R**an. **M**ulti-
pliciter melius ē tū ex genē facti q̄ melius ē p se
bonū q̄ p accidens. **N**unc autē cōmunicare q̄ tū ē
de se. non p̄t nocere s̄ semp̄ pdest si suscipiens ca-
pax fuerit. **A**bstinere uō nichil boni habz ntpote
quedam p̄uacio. nisi homo ex uirtute eligat absti-
nere et tunc electio abstinencie q̄ ipsa abstinencia
est laudanda. tū etiam ex pte effectus q̄ duplex
bonum preminet simpliciter. maxime ubi unū indu-
ditur in duobus. **N**unc uō ita ē q̄ accedens nō in-
digne recipit effectum sacramēti et habet utilitatē.

ex ope opante uidelicet ex desiderio. studio. labo-
re. deuotione. et reuēcia quam exhibere conatur
Abstinens autem non hz meritum nisi de quanto
ex reuēcia uel alia bona causa dimittitur. Itēz
melius ē accedere ex parte habitus inclinantis et
cause mouentis. **Q**uis enim dubitet qn amor dei.
fiducia de pietate eius. desidiū p̄cipiende gracie
et dulcedinis hōde. memoria passionis dñice. et
cetera que ad celebrandum inclinant et mouent.
meliora multo sint illis que solent a cōione ret̄-
here. ut sunt timor consciencie. indignitas uite. ig-
norancia beneplaciti dei. et pusillanimitas. et alia
huiusmodi. **P**ostremo accedere uolens hz cām
et motiū disponendi se p̄ orōnes. et alia exercē-
di se in bonis et cauendi a malis tā ante sumptō-
nem q̄ post. **E**t ad oīa illa hz adiutoriū ex uirtute
sacram̄ti. **A**bstinens autēz licet qñq̄ possit se ad
bona conūtere p̄ hoc tñ q̄ abstinet ad nichil bo-
ni disponitur. s̄ ut cōmuniter magis indispositus
redditur. **I**uxta illud poeticū **Q**ui non est hodie
cras minus aptus erit. **Cōst** p̄oribus motiuis sen-
tire me facit ratio. sed istud ultimū expiēcia me
docuit. **Rō** Vides ne quid ex hijs sequatur
Cōst **E**xpecto qd inferas. **Rō** q̄ cuiq̄q̄ licz ac-
cedere. Et hñtī optunitatez loci et tempis melius
est frequenter accedere q̄ raro. ymmo q̄ numq̄
debet abstinere nisi habeat spālem cām racōnabi-
liter retrahentē. **Cōst** **I**sta conclusio multis ui-
detur esse grauis. **Rō** **S**cio q̄ nullus rationalis
ē qui quocūq̄ minimo bono sibi. uel utili. carere

ueller quod cōmode habere posset. nisi uideret p
racōnē. uel saltem uisimiliter iudicaret q̄ melius
esset illud non habere uel dimittere Et quare nō
hñt idem iudiciū de tam salub. necessario. et sanc
tissimo sacramento **Conspic** Credo q̄ multi si hanc
rationez adūterent. Et q̄tū bonū est. quod sumē
uel hñt negligunt. rarius absternerent **¶** Ita est
sed q̄ sub dissimulacōne tñseunt. nō aduercentes
ut in pñcipio dixi q̄ pue ymmo nulle cause sunt
ex quibus obmittūt. quasi ex quadā cōsuetudine
p nichilo reputant q̄ abstinent. et in hoc pleriq̄
uidentur habere mensuram et pondus. que sunt
abominacio apud deū **¶** Nam qñ cōmunicant. re
putant et gaudent se bonū fecisse si qñ abstinent
p nichilo ducunt. nec dolent se bonum omisisse.

Conspic Non habeo de conclusionē tua plus du
bij nisi hoc qd cōmuniter dī Cauendū esse ne q̄s
celebret ex consuetudine **¶** Si quis consueuit
se omni die disponē et mentē excitare ad desi
deriū cōmūionis et ex illa consuetudine cotidie
affectu feruido celebraret Nonne laudabilius eēt
si celebraret ex affectu tali habitualiter radicato
q̄ de nouo hodie excitato **Conspic** Puto q̄ sic.
¶ Recte iudicas sicut enī mala consueta pei
ora sunt hijs que ex surrepcōne ueniunt Sic me
hora sunt uirtutū opa consuetudine radicata

Conspic Quō ergo illud cōune dictū intelligas **¶**
Ego accipio sub h̄ sensū. q̄ cauendū est ne quis
ex sola consuetudine extioris opis moueatur ad
celebrandū Non adūto an indispositus ul' minus

Systeme p̄

dispositus sit seu an ex celebratione pficiat ul te
pescat siue an habeat causam rationabilem absti
nendi. hoc eniz ē reprobabile **Conse** Video me
p rōnes ad hoc deductam. q̄ bona oportunitate
habita abstinere non debeo nisi ex racōnabili spe
ciali motiuo. **Ro** Gracias deo q̄ ad hoc deueni
mus. Nunc ergo dic quid est quod te retrahit
Conse Indignā me iudico et horreo rea fieri cor
poris et sanguis ihu xpi. **Ruo** Quādiu stas in
hac sniā numquā accedas. q̄n enim hoc diffini
tiue iudicas q̄ indigna sis. eciam si alias indigna
non esses accedendo indigna efficereris. quia facis
contra consciendam et sic edificas ad iehennam.
Conse Quid ergo. possum ne aliqui iudicare
me dignam. **Ro** Certe non. Nam hoc iudicans
eo ipso eciam si alias non esses indigna. ex p̄sump
tione efficereris. Si eniz dixerimus q̄ peccatū nō
habemus nosipos seducimus. Et uitas in nobis nō
est. **Conse** Inuoluis me grauitē. Nam secundū
hanc rōcinacionē numq̄ accedam. cū indigna nō
debeam accede. Nec unq̄ potero me dignā iudi
care. Sed queso ut me de hoc inuolucro ciues e
uoluere. **Ro** Dignā te in hac uita iudicare non
debes q̄ licet homo de h̄ q̄ sit in grā posset sig
na et coniecturas habere. tam sine sp̄ali dei reue
lacōne numq̄ uere scire p̄t an amore dignus sit.
Indignam quoq̄ te esse timē quidem debes et po
tes. sed nullatenus diffinitiuē iudicare nisi hoc sci
as. **Conse** Quando p̄t homo hoc scire. **Ro** Q̄n
quis de peccatis que facit satisfacere ul cessare nō

uult seu est in uoluntate peccandi Quisquis uero
uult saliter emendare peccā preterita et futura ui
tare magis debet se sperare non indignū q̄ indig
nū iudicare **Corinth.** Multi uolunt et nichil faci
unt et in hoc meip̄am accuso **Ps.** Non uult nec
habet uoluntatez emendandi quisquis adhuc nic
hil facit. Quilibet enim usum racōnis hñs. semp
qñ uult p̄t aliquid ad emendacionē peccatorū fa
cere. q̄ p̄t dolere aut displicenciam habere de eis
Nolle amplius peccare. desiderare graciā. orare. et
hūiliari corā dō et filia Qui aut in hijs facit quod
p̄t p̄ oportunitate loci tempis et uiriū Nec dignū.
nec indignū iudicare se debet **Quā** enim solus ille
dignus sit hoc honore quez rex uoluerit honora
re et ad hoc tamq̄ dignū acceptare quisquis qd
libet istoz de se uel alio iudicat. uoluntatē et sen
sum dñi se cognoscere ostentat **Et** quis cogno
uit sensum dñi aut quis consiliarius eius fuit **Et**
licet utrumq̄ sit p̄iculosum tali de quo supra dic
tum est tam uidelicet q̄ se dignū iudicet q̄ indig
num. Periculosius tam stat qui non sciens aliqd
peccatū in se quod uelit libenter emendare si se in
dignū iudicet. q̄ qui ex grā dei dignum se diffini
ret **Iste** enim aliquaz spem uidetur habere de grā
dei licet p̄sumptuosā **Ille** uero aditū sibi gracie
celestis obstruit **Et** quodāmodo desperationi dat
et prepat locū. dū iudicat deus non esse sibi .ppi
ciū uel placatū **O** tu qui es qui nedū iudicas ser
uum alienū s̄ dñm tuū **Modicū** utiq̄ spei potes
habere de dei misericordia quamdiu stas fixus in

*et magis q̄ ille p̄
legimus contra q̄ p̄
prop̄e emendat*

24th Dec 18

Conyng

timeo opus esse ualde tremendū **Rnd** Nec ualeat
si sine timore accederes. § si propter timorem esset
abstinendum. tunc maxime deberent abstinere pre
ceteris magis sancti. quia illi plus timent. cum er
go non omnis timor causam abstinendi prebeat.
Dic quare times. ut pensata causa timoris uideatur.
quod rationabiliter mouearis. **Contra** Ideo timeo quod
magis periculosum est accedere quam abstinere. Siquidem
in accessu periculosum est quod homo indigne tractet
corpus christi quod secundum apostoli sententiam graue est. In ab
stinendo uero nullus aliud esse uidetur. nisi quod ho
mo careret augmento gratie. quod consequeretur
si non indigne sumeret. Ego autem perlicerem de
diebus uel cencies carere augmento gratie. quam semel
indigne tractare. Et ideo securiorem partem reputo
abstinere. **Rnd** Ante quam semel indigne scienter acce
deres. in eternum deberes abstinere. Sed si in dubio
semper abstinentiam tamquam securiorem partem elige
uis cum illud dubium in hac uita semper tibi mane
at. quam unquam accedes. **Contra** Bene moues. nescio
autem secundum hunc modum quam deberem accedere. uerum
minus imputabile reputarem si homo accederet
in tali dubio quam illud faceret cum ceteris ex consue
tudine ecclesie uel statuto. **Rnd** Et si esset minus
imputabile sibi nichilominus tamen esset in periculo.
Sed dic an uelis propter insecurity illam et huius
modi periculum semper extra tempus communionis
etiam gratia dei carere. **Contra** Absit a me tanta
demencia. **Rnd** Ergo uis habere christum et ipsum magis
ducere spiritualiter. **Contra** Propter hoc communiter

missē audiuntur. **¶** Cū ergo malus uel saltem
non minus sit xp̄m habere spūaliter q̄ sacramen
taliter. Tum q̄ sacramentaliter sumē p̄nt etiā mali.
Spūaliter autē non nisi boni. Tum q̄ sumptio sa
cramental' ad spūalem tamq̄ ad suū finem ordi
nata est. Quid est hoc q̄ p̄pter indignitatē insecu
ritatē timorem uel humilitatē uel quācūq; aliam
causam uis carere sacramento. et sacram̄ti tantū
habere effectum. Quid enim rationis est. querere
finem et nolle ire p̄ mediū. fructum desiderare et
arbores fugere. thesaurū petere et nolle euz una
cū scinio recipere. in quo et grācius suscipitur et
melius custoditur. **¶** Non uidetur omnino
esse sine rōne si magis cupio xp̄m habere spūali
ter q̄ sacramentaliter. Illud ē enim simpliciter ne
cessariū ad salutem. Istud non sic. Item dū conor
ad h̄ndū eum spūaliter. orando uel alia uia. siue
consequar intentū siue non. nō est maius q̄ ante
uel nouū piculū. Nam si consequar planum est q̄
ipā grācia ueniens. etiam de indigno dignū facit.
Si autē non. saltem ego non facio irreuenciā deo
et sacram̄to. quā ille exhibet qui sacramentaliter
suscipit corpus xp̄i et xp̄m spūaliter non habet
¶ Qui non libenter cōmunicat. facile inuenit
occasione abstinendi. sicut scriptū est. Occasiones
querit qui uult recedere ab amico. Si ergo uis
expectare donec certa et omnino secūra cōmūicēs.
frustra tecū hactenus disputando laboraui. Nam
in principio nolui certitudinem p̄mittere. Sed sub
hoc pacto conuenimus. q̄ illud agendū esset ad.

quod rōnabiliōra motiua habēntur. **N**unc ergo
ut tendamus ad finem et appere possit q̄ rōnabi
le sit hoc motiū cui sic inniteris. **D**onamus ho
minem qui adhibita diligēcia p̄ modulo posse
et optunitatis sue. sic se ad cōmunionē disponit.
q̄ nichil scit sibi restare ex debito faciendū. **E**t si
quid agendum intelligeret patus esset nec uellet
negligere solū hoc obster sibi q̄ in dubio uelud
tu dicis piculo est q̄ forte est indignus. utq̄ meli
us securius et rōnabilius sit talem abstinere q̄ ac
cedere in hoc casu. **C**onfite. Hoc est quod quero
Pro. Si hunc est melius abstinere. male consola
ti essent om̄es qui frequenter cōmūicant ymmo
om̄es cōmunicantes magis piculosam prem eli
gerent. Solis illis exceptis. qui se in statu gr̄e esse
cognoscerent ex ruelacione diuina. **E**ciam tūc
om̄ino piculosum esset fieri sacerdotem. maxime
qui sepe ad celebrandū esset rōne officij uel bñfi
cij obligatus. **I**tem cū humano modo securitas
haberi non possit. et p̄ consequens nec hoc sacra
mentū. **E**t ecia3 statuendo p̄cepconē cotidianā q̄
missarū celebrationem precipient uel consulēt ho
minibus quod infecurius est. et p̄ consequens ad
piculū poneret. quod dicere ē impiū et absurdū.
Preterea si uis quodlibz opus omittere nisi sis
certus q̄ non pecces in eo. pauca erunt ut puro.
que facies. **E**t mirabile uidetur si illud dubium et
infecuritas p̄ponderare dñt omnibus motiuis que
ad accedendū p̄nt inducere. **S**ed ut de omnibus
alijs taceam h̄ uolo q̄ r̄ndas. **A**n nō debeat ho

mo presertim talis de quo casus posui magis spe
rare de misericordia dei q̄ ex peccatis suis diffide
re uel timere **Con** Debet omnino et incomparabi
liter magis. Sicut infinite maior est dei pietas.
alias enī grauius peccat et magnā diuine piete
ti facit iniuriam **Ro** Et quomodo in hac materia
et casu de quibus conferimus plus sperat de mise
ricordia dei q̄ de peccatis timeat uel diffidat ille
quem plus mouet ad abstinendum solus timor
peccati q̄ consoletur et ad accedendū moueat ro
ta miserationū dñi multitudo. ubi enim de demē
tia maior esset fiducia timor de indignacōne in re
trahendo mentē nequa q̄ pualeret **Illud** siquidē
inter duo me plus censetur trahere quod plus se
quor **Attende** igitur ne eam de qua dixi deo ir
roges iniuriam. dñi ppter solum illū timorē a cō
munionē te remoues et grauius pecces dimitten
do q̄ sumendo **Iuxta** sēntiā bñi ambrosij in qua
dam orōne sic dicentis **G**raue est q̄ ad mensam
tuam mundo corde et innocentibus manibus non
uenimus s; grauius ē si de peccatis metuimus et
sacrificiū nō reddimus **Con** **M**irabiliter agis
mecū que inde michi accedendi causam elicias vn
de ego traho abstinendi motiū **E**t ubi suadebas
esse de accessu piculū. tu michi de abstinēdo equa
lis uel maioris piculi et peccati terrorem inducis
Delcābile autē est sic vinci ubi excluditur timor q̄
penam habet et tam consolatoria fiducia minis
tratur **Ex** quo tibi placēt psuasionēs huius
modi accipe et istam sēntētiā magis piculosus est

cum abstinere q̄ accedere q̄ plura signa habet se-
cundū deo placere q̄ p̄mū **Concl** Esset omnino
Itē Ille autem de quo casum posui multa sig-
na habet per celebracōnem uel cōmunionem deo
placere p̄mū q̄ deus posuit in ptāte hominis q̄
si uult p̄t suscipere deum suū. q. d. Ecce coram te
sum. in me non deficiat. tecū ero si me habere vo-
lueris. Secundo q̄ dedit ei bonā uoluntatē non
peccandi et cōmissa emendandi. Terzio q̄ dedit
ei desiderium cōmunionis et amabil' p̄ncie ihesu
xpi dulcedinisq; simul et gracie. Quarto q̄ de
licie ihu xpi sunt esse cū filiis hominū. ut p̄ salo-
monē dicitur. Et cui dubiū q̄n ex delicijs essendi
cū filiis hominū deus instituerit hoc uenerabile
sacramentū. ut nedū spūalem s; etiam corpalem
sui p̄nciam exhiberet. Quanta autem ingratitudo
quanta pueritas diuinis delicijs non dare locū
s; miserabiliter denegare uide nunc si tot habeas
signa quibus deo cōmunionē displicere cognoscas.
Concl Ego multū scio nisi timerem scrupulū
conscience de peccatis nondum emendatis uel ne-
minus disposita accedaz uel aliquam negligenciā
cōmittā et sic nouū peccatū incurram. **Itē** Etia;
si cetera peccata haberes. nonne magis dignū es-
set ut dimitteres peccata p̄pter sacramentū quate-
nus illud posses accipere q̄ q̄ p̄pter peccata cō-
munionem ommitteres. **Concl** Esset utiq; nā
et p̄cā essent dimittenda etiam si sac̄mentum nō
esset institutum. **Paro** Optime dicis quāto ma-
gis ergo dimittenda sunt p̄ assecutionē tanti bo-

ni Si uo habes scrupulum ul' dubiū. habes iteq
quid facias. ut uidelicet doleas de quanto hec est
culpa tua confitearis saltem ad cautelaz Et ad sa
tisfaciendum submittas te pure iudicio boni con
fessoris si copiam eius habes uel patus ad hoc
q̄ p̄mū posses talem habere qui te dirigere uale
at in hoc casu Si autēz credis aut times te indis
positam. iteq habes quid facias. ut uidelicet te q̄
rocius disponē studiose conuersis. **S**i times de ne
gligencia cōmittenda. adhibe diligenciā et cōmit
te te gracie dei. **V**n cū in omnibus que te p̄nt re
trahere habeas quid agendum sit Et siquidem illa
feceris p̄ posse tuo. sufficit. nec ē aliquod piculū
salutis. **E**teniz qui crederet se contritū de pecca
tis et esset solū attritus. quāuis esset indignus et
in peccatis. q̄ tamen faceret quod in se est. nec in
digne sumeret nec de nouo peccaret mortaliter. ac
cedendo. **I**gitur manifestum est q̄ q̄ntūq̄ huic of
ficio uel opi commodē et oportune uacare potes
Nec aliquod canonicū obstat. nullam poteris di
mittendi causam habere uel fingere nisi maliciā
aut negligenciā aut pigritiam tuā. que sunt cau
se irrōnabiles et dīpnoſe. **C**onſid. Quia dicis q̄
si sum indisposita. debeo me disponere **Q**ueso ut
eciaz quomodo id agere debeat disponas Et per
quid mens se dispositam possit agnoscere **R**esp.
Non est omniū vnus disponendi modus. s̄ alius
incipientiū. alius p̄ficiētiū. alius p̄fectoꝝ. Incipi
ens et nouiter conuersus ad deum. probet seipsus
An peccasse se doleat. et confessus sit peccata sal

Suscepit p̄mū

hinc d̄p d̄p

tem mortalia. uel saltem quantū in ipō est patus
sit confiteri. pniām subire. et satisfacere. et utri ha-
beat bonā uoluntatez uitandi peccata et seruien-
di deo Et an faciat ad hec diligenciam suam pro-
oportunitate loci tempis et viriū. **Q**uamdiu eniz
quis in istis deficeret numq̄ deberet accedere. **D**e
inde probet an de pximo fuerit in aliquo graui
peccato. de quo licet in ratione doleat. adhuc ta-
men affectus suus non sit bene purgatus. s̄ occu-
pata sit fantasia. memoria delcācionibus ac com-
mocionibus p̄stinis etiam preter uoluntatē graui-
ter inquinata Et caro adhuc nimis uehement im-
pediat spm̄ Et ei non solū ad deuocionez non ser-
uiat. s̄ rebellet **Q**uod eniz ait bn̄s sup Can hmo
ne iij. **R**ecenti adhuc resperisus puluere ora sacra
continges. **V**eri tractus de luto. hodie uultui glo-
rie p̄ntaris **D**einde p̄bet si non habeat ex culpa
uel negligencia sua norabile deuocōnis impedim̄tū
utpote pollucionem corpis uel magnam distracti-
onem animi **P**ostremo si non sit nimis indis-
positus ad omnē deuocionem etiam preter culpā
et negligenciam suā. utpote si esset grauatus ca-
pite. pressus sompnolencia. aut nimium tediosus
Hec enim sunt p̄ quibus a cōmunionē ē abstinē-
dum q̄ncūq̄ non est alia necessitas **N**ā in necessi-
tatis articulo ut in piculo mortis sufficit habere
illa p̄mo descripta si ista immediate posita nō p̄nt
haberi **P**roficienti uero qualis debet esse omnis
qui sepe aut frequenter cōmunicare p̄ponit. non
sufficiunt hec predicta. s̄ tota uita sua debet esse

paracio ad suscepçionez tante rei. p̄cipue in mor
tificando uicia / fugiendo uanitates / et occasiones
peccatorū / etiam leuiuz et uenialium. occupaçones
q̄ non necessarias in quibus homo p̄t aueri a
seriosa custodia cordis sui. necnō exercendo se in uir
tutibus et exercitando se p̄ meditationem. inmen
sum timorem. p̄fundam humilitatez. amorem ar
dentem. feruens desiderū sup̄noꝝ. inferendo se uul
neribus xp̄i. compaciendo peccatoribus. cōmendā
do se et credendo sancte matri ecclesie. In nullo de
se aut meritis suis s̄ de dei pietate confidendo. Nā
cū constet hoc sacramentū institutū esse in memo
riaz dñice passionis et mortis. in pignus amoris.
in mediū vnionis et incorpacionis et transforma
cionis in xp̄m. Quilibz tanto magis dispositus ē
quanto plenius mundi cōcupiscencijs et delecta
cionibus carnis moritur aut mori conatur. et cōmu
nicando xp̄i passionibus. eidem consepeliē in mor
tem ut sine me desideret unū esse cū xp̄o. sibi p̄
mori ut xp̄s uiuat in eo. q̄tū possit dicere cū
ap̄lo uiuo autem iam non ego. uiuit uero in me
xp̄s. p̄ quodcūq̄ ergo exercitiū homo ad istam
amplius promouetur. sit leccio. oracio. meditacio
predicacio opus misericordie sp̄uale uel corpale. p̄
illud ad cōmunionē disponitur. **E**t ex hoc patet
error plurimoz qui multū affligunt se. ieiunant.
orant. aut uigilant. etiā in tantū q̄ sensus obui
tuz et ab omni deuocione impeditur potius q̄ p̄
mouetur. Et hñt aliqua uicia in se ul' affectiones
carnales ul' mundanas que non curant mortifica

mediū

re. ut pote aliquā malam uel scandalosā consue-
tudinē. amorem. uel rancorem ad homines. con-
placenciam ad ludos. aut alias consolaciones uel
concupiscenciā ad diuitias. que si dimittunt ad
tempus nullatenus tamen renunciare pponunt s̄
p̄mptissime redeunt. et q̄nq̄ feruencius q̄ antea.
Hoc autē contemptus. detestacio et mortificacio
plus ualeret eis et eos magis disponderet q̄ istis
retentis. decantacio mille psalmoz. ¶ Non nulli e-
ciam cōmunicaturi tantū se uolunt abstrahere q̄
recusant homines in azto positos etiā in necessa-
rijs et salubribus expedire. quod euz utiq̄ qui sui
iuris est et nouit ac p̄t. p̄desse misero potius red-
dit indispositū q̄ disponit. ¶ Qui uero p̄fecti sunt
ita q̄ iam apprehenderunt ea ad que tendit p̄fici-
ens pre uehementi desiderio qd̄ h̄nt ad xp̄m non
p̄nt sustinere eius absenciam. Et q̄ non p̄nt eum
reuelata facie contemplari in gloria. saltez p̄ con-
solacōne sua uolunt eo modo quo p̄nt. eius frui
p̄ncipia. Aspirant ad amplexus. petunt osculum. ui-
dere cupiunt et expimentaliter gustare. q̄ suauis
est dñs. ut in dulcorē suauitatis. et in fortitudine
cibi illius ambulent usq̄ ad montem dñi. beatitu-
dinem sempiternam. ¶ Ad quam consequendam.
p̄ uiatico datū est nobis corpus dñi nostri ihesu
xpi. Qui cū patre et spū sancto regnat in seculoz
secula. A O E N

Tractatus rationis et consciencie de sumpcōne pa-
buli salutiferi corpis dñi nostri ihu xpi. finit.

